

SCRAPBUKING AS A PROJECT IN TECHNOLOGY TRAINING

Yordanka St. Peycheva, Maria Iv. Avramova

ABSTRACT: *The discovery of new forms of creative interpretation of curricula in a meaningful aspect is one of the pedagogues' pathways for professional development. The learning project, as an innovative form underlying the new Technology and Entrepreneurship programs, provoked us to explore the possibility of implementing a project-based Scrapbiking training. The results show that the subject is suitable for practical training in the technological training classes, is carried out with high interest and creativity by the students.*

KEYWORDS: *design training, technology training, creativity, album of memories.*

Изследването е финансирано по проект № РД-08-88/03.02.2017 г. от параграф на фонд „Научни изследвания“ на ШУ „Епископ Константин Преславски.

Скрапбукингът е вид творчество, с което се съхранява лична или семейна история под формата на снимки, изрезки на статии, рисунки, бележки и други средства за напомняне за дадено събитие [1].

Скрапбукингът може да бъде под формата на тетрадка, бележник или картичка, но често това е ръчно изработен албум, в който могат да се добавят странички, а оттам – да се допълват и илюстрират истории. Някои описват скрапбука още като „празна книга, в която са събрани и запазени предимно снимки“. В нея могат да се съхраняват и спомени, свързани с билет от концерт или театър, писма, картички, изрезки от вестници, любимо стихотворение и др., тоест скрапбукингът съдържа артефакти и историите и емоциите, които те носят със себе си. Всеки един детайл, дори малък или сантиментален, допринася за това, страниците на албума да са толкова специални за този, за когото е предназначен. Изработеният скрапбук е с висока стойност, тъй като в него се влагат позитивна енергия и емоции, спомени, които биха донесли приятно усещане, както на правещия го, така и на получателя. Затова скрапбукингът като приложно изкуство е успял да спечели широка популярност в световен мащаб.

За направата на албуми с изрезки и други лични вещи за първи път се споменава през 1598 година. По това време започнало събирането на поеми, цитати, резултати от собствени наблюдения и залепването им в тетрадки (обикновени книги). В Англия стават популярни тетрадки за записване на любими стихове, запомнящи се афоризми и цитати. Така, в 1706 година била публикувана книгата на философа Джон Лок под названието *New Method of Making Commonplace books* (нов метод за създаване на обикновени книги).

Приблизително в същото време се появили така наречените «книги на приятели». В Германия момичетата вземали коса от своите приятелки и правели от тях сложни плетеници, украсявайки ги с ленти и цветя. Поставяли ги в тетрадки, различни от съвременните скрапбукинг лексикони, където също така записвали фрагменти от текстове, в които се отделя внимание на събития, свързани със съответния човек.

В XVII век скрапбукингът приел една по - модерна форма. Важен етап в развитието на тази идея се отбелязва с появата на фотографията в Германия през 1826 година. Появили се първите фотоалбуми със снимки и гравюри. Но истинска сензация произвела книгата на Джон Пул, наречена «Подбрани откъси и литературен лексикон, където се описват различни начини за творческо оформление на стихове, записи и други изрезки. Самият термин «скрапбукинг» се появил през 1830 год.

През 1872 год. известният писател Марк Твен патентовал свой албум за «многократно пълнене», който съдържа самозалепващи ленти, с които на страниците се отбелязват важни моменти. Към 1901 година той създаде повече от 57 разновидности на тези албуми.

През 1976 год. на Световната конференция на рекордите семейство Кристенсен от американския щат Юта, представя своите 50 албума, посветени на историята на семейството си. След това те написали книга за изкуството скрапбукинг "Съживените спомени". През 1981 г. Мариел и нейният съпруг основават първия магазин за феновете на лексикони, а през 1996 г. те създават първия уебсайт в света, чрез който е възможно да се поръчат стоки за направа на албуми. В момента създаването на лексикони е едно от най-популярните хобита сред американските жени, а оборотът на тази индустрия е в размер на повече от два милиарда долара през 1990 г. [3].

Албумите могат да бъдат лични или семейни. Тематиката е по желание на съставителя. Идеята за скрапбукинг е оригинален начин за съхранение на спомени и в същото време – възможност за изява и развитие на творческите способности на хора, проявяващи интерес към приложните изкуства. От особена важност е естетическото оформление на албума. Възможностите за съчетание на разнообразни материали и техники дава голяма свобода, но в същото време трябва да се подчинява на определени естетически норми – за избор на елементи, оформяне на композиция, тематично осмисляне на идеята в съдържателен аспект. В тази връзка са създадени различни стилове за оформление на лексикони от типа скрапбукинг.

Една от тенденциите в лексиконите се основава на ретро стила. Използва се най-често за създаване на семейни албуми с техники за състаряване. Подбират се стари снимки, парчета от вестници, дантели.

Опърпан шик стил, наречен още "износен" шик – характерно за него е, че декорът е износен, изкуствено състарен, има пищност и наличие на флорални мотиви.

Стил *Чисто и просто* – същността му се изразява в минимален декор, ясни, прави линии, елементи с пътен цвят, по-често бяло. В този стил най-важно е да няма нищо излишно. Най-популярният стил на елементите са изчистените форми – правоъгълник, квадрат, кръг. Тук акцентът не е върху текстурата и материалите, а върху добре обмислената изчистена композиция.

Американски стил се смята за класически, тъй като той е роден на изкуството скрапбук в Америка. Американският стил се характеризира с голямо разнообразие от бижута и декоративни материали (панделки, нитове, цветя и т.н.), както и предмети от бита (карти, етикети, печати, билети). Все пак декоративните елементи не трябва да доминират над личните документи. Творбата трябва да е хармонична и акцентът да пада върху основния спомен, който искаме да запазим.

Европейският стил, за разлика от САЩ, е визуално по-лек и дори може да се каже, строг. Използват се много шаблони, маркери, елементи, оформени с помощта на ножица, прегъвания. Като правило, на същата страница се поставят много снимки, но всички те имат една и съща форма – правоъгълници, окръжности и други.

Смесицата от стилове е доста сложна – комбинират се различни материали и техники за изпълнение. Работата често се приравнява към произведенията на изкуството. В тези случаи композициите са изключително сложни, понякога приличат на архитектурни структури [2].

Считаме, че мотивация за създаване на такъв продукт може да имат не само възрастни, но и ученици, тъй като той има естетическа и сантиментална стойност, реална приложимост, дава възможност за проява на лично отношение и вкус при художественото му оформление. Идеята може да се реализира като тема за проектно базирано обучение по *Технологии и предприемачество* (Домашен бит и техника) заради практико-приложния характер на дейността и прекрасната възможност за осъществяване на творчески подход.

Проектното обучение намира все по-голямо приложение в образованието. Освен като извънкласна форма, то може да бъде в основата на една по-задълбочена и резултатна форма за урочна работа, в която теми от учебното съдържание се интерпретират и обединяват с цел – получаване на значим продукт, чието създаване е резултат от екипна дейност при осъществяване на творчески подход и носи удовлетвореност на учениците.

Свободата в подбора на техниките и стиловете в скрапбукинга позволяват намиране на алтернативни на предложените в учебниците варианти за реализиране на учебната програма и

тяхното адаптиране към темата на проекта. Ето защо, проведохме експеримент за изследване на възможността за осъществяване на проектна дейност с ученици от IV клас, в резултат на която се изработва албум за съхранение на лични спомени.

В началото на учебната година поставихме задача на учениците да намерят информация за приложното изкуство скрапбукинг. Подготвихме презентация с готови продукти, изработени от професионалисти – албуми, лексикони, картички. Целта ни беше да запознаем децата с някои техники за работа с хартия и възможностите за приложението им, както и да проверим дали ще проявят интерес към изработването на един по-сложен и значим продукт. Те бяха впечатлени не само от естетическия вид на изделията, но и от смисъла, вложен в тях – да се съхранят спомени или да се изрази лично отношение в собственооръчно изработеното изделие. Веднага изразиха готовност да направят свой албум.

За целта разработихме проект с теми, в които адаптирахме част от учебното съдържание по Домашен бит и техника към идеята за изработване на личен албум така, че дейностите да отговарят на тези, заложили в учебната програма. Набелязахме основните задачи:

- Подбор на техники, подходящи за декориране на албума.
- Направа на проекти за художественото декориране на страниците.
- Осигуряване на материали и инструменти.
- Документиране и съхранение на важни моменти, които учениците желаят да съхранят.

От учебника на издателство „Бит и техника“ за IV клас, по който работим включихме следните теми:

- Грижи за книгите.
- Комуникации - изработване на плик.
- Рамка за снимка.
- Кръговратът на материалите. Рециклиране на хартия.
- Красиви възли.
- Пано от конци.

Първо запознахме учениците с техника за неподвижно свързване на листи от хартия. Те конструираха основата на албума – кориците и 5 – 6 страници, като оставихме възможност за добавяне на нови. В следващия час пристъпихме към подвързване и направа на проект за декориране на корицата с няколко задължителни елемента – етикет и лого на училището. След това предложихме техники за украса с хартиени ленти – перфориране с пънчове, квилинг и преплитане. Всеки трябваше да реши кои от тях и къде ще ги използва за украса.

Темата „Кръговратът на материалите“ проведохме като учебна екскурзия в работилница за рециклиране на хартия. Там учениците се запознаха с технологичния процес и получиха образци от рециклирана хартия, която използваха при декорацията на албумите.

За основното оформление на някои страници използвахме идеите от учебника за направа на рамка за снимка и пано от конци, а допълнителното оформление всеки направи според своя вкус и предпочитания по отношение на материали и техники.

Направата на плик и джоб се оказаха много полезни компоненти в албума – децата ги използваха за съхранение на свои стихове, кратки разказчета, които бяха написали, любими мисли. Направиха по няколко – в различни размери и цветове, а в свободното си време у дома ги украсиха допълнително.

Усвояването на умение за плетене на възел по техниката макраме се използва за направата на шнур, който се закрепва към елементи, изработени от цветен картон с различна форма. В тях се вписва кратка информация за събитие или се залепя снимка. Картончето се

поставя в джоб или плик и може да се издърпва с връвчицата. От плетеници и отделни конци също се изработиха оригинални елементи за декориране.

Всеки ученик от класа изработи свой албум, като включи в него задължителните елементи. От 24-мата ученици 91,67% проявиха творчество, 83,33 % добавиха свои елементи. Получиха се красиви и разнообразни изделия, а децата бяха удовлетворени от труда си.

Крайният резултат от работата по темата „Скрапбукинг“ показва, че творческият подход в работата на учителя е възможен и проектът е подходяща форма за неговата реализация. По този начин се осигурява повече време за получаване на значим продукт от дейността на учениците и се предоставя възможност за изява и развитие на тяхната креативност.

Изводът е, че скрапбукингът е подходяща тема за практическа работа в часовете за технологично обучение и предоставя условия както за усвояването на нови техники съобразно учебните програми, така също е занимание за осмисляне на свободното време.

References:

1. www.kartishok.com/p/blog-page_14.html
2. www.remontpozitif.ru
3. <https://ru.wikipedia.org/wiki/Скрапбукинг>

*доц. д-р Йорданка С. Пейчева
Катедра „Технологично обучение, професионално образование и предучилищна и
начална училищна педагогика“
Педагогически факултет
Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“*